

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

TANZANYA ÜLKE RAPORU

Dış Ticaret Müdürlüğü

Ağustos 2019

İÇİNDEKİLER

1.2. GENEL BİLGİLER	2
1.2.1. Coğrafi Konum.....	2
1.2.2. Siyasi ve İdari Yapı	2
1.2.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı	2
1.2.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre	3
1.3. GENEL EKONOMİK DURUM	3
1.3.1. Ekonomik Yapı.....	3
1.3.2. Ekonomi Politikaları.....	3
1.3.3. Ekonomik Performans	4
1.3.4. Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler	4
SEKTÖRLER	5
2.1. SEKTÖRLER	5
2.1.1. Tarım ve Hayvancılık	5
2.1.2. Sanayi.....	6
2.1.3. Madencilik.....	6
2.1.4. İnşaat	7
2.1.5. Turizm	7
2.1.6. Enerji.....	8
DIŞ TİCARET	9
3.1. DIŞ TİCARET	9
3.1.1. Tanzanya Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar).....	9
3.1.2. İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar).....	9
3.1.3. İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)	10
3.1.4. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracatı (Bin Dolar)	11
3.1.5. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalatı (Bin Dolar)	12
TÜRKİYE İLE TİCARET	13
4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET	13
4.1.1. Türkiye – Tanzanya Dış Ticaret Göstergeleri (Bin Dolar)	13
4.1.2. Türkiye'nin Tanzanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)	13
4.1.3. Türkiye'nin Tanzanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar).....	14
KONYA İLE TİCARET	15
5.1. KONYA İLE TİCARETİ	15
5.1.1.Konya – Tanzanya 2018 Yılı İhracat Kalemleri.....	15
5.1.2.Konya – Tanzanya 2018 Yılı İthalat Kalemleri.....	16
5.1.2.Türkiye- Tanzanya-Konya Yıllara Göre İthalat / İhracat Rakamları	16

1.2. GENEL BİLGİLER

1.2.1. Coğrafi Konum

Tanzanya, 883.749 km² yüzölçümü ve 45 milyona yaklaşan nüfusu ile Doğu Afrika bölgesinin en büyük ülkelerinden birisidir ve Tanganyika anakarası ile Zanzibar adalar grubu federe devletlerinden oluşan birleşik bir cumhuriyettir. Tanzanya'nın doğusunda Hint Okyanusu yer almakta olup, güneyde Mozambik (756 km), Malavi (475 km), Zambiya (338 km); batıda Kongo (459 km), Brundi (451 km), Ruanda (217 km); kuzeyde Uganda (396 km) ve Kenya (769 km) ile sınırı bulunmaktadır. Tanzanya'nın, Hint Okyanusu ile 1.424 km. kıyısı bulunmaktadır.

Tanzanya'nın kuzeydoğusundaki dağlık bölgede Afrika'nın en yüksek noktasını oluşturan Klimanjaru Dağı (5.895 m.) ve Meru Dağı (4.566 m.) bulunmaktadır. Kıtadaki en büyük göllerin üçü (Victoria, Tanganyika ve Nyasa gölleri) Tanzanya'da yer almaktadır. Ülkenin sahile yakın bölgelerinde ovalar, orta bölgelerde platolar, kuzey ve güneyde dağlık alanlar bulunmaktadır. Sahil bölgelerinde tropik, yüksek bölgelerde ılıman iklim hâkimdir.

Yaklaşık 45 milyon nüfusu ve yıllık % 7 ortalama büyüme oranıyla Tanzanya, ülkemiz ihracatı için potansiyel olan ve büyüyen bir pazardır.

Darüsselam 4 milyonluk nüfusuyla ülkedeki en büyük ticaret ve liman şehridir. Ülkenin dış ticaretinin % 75'inde bu liman kullanılmaktadır. Ülkedeki diğer büyük limanlar Mtwara, Tanga ve Zanzibar'da yer almaktadır. Tanzanya'da üç uluslararası hava limanı (Dar es Salaam, Klimanjaru va Zanzibar) ve 21 küçük havaalanı bulunmaktadır.

Ülkenin diğer önemli şehirleri olan Arusha ile Zanzibar turizm, Mwanza is madencilik yönünden önemli şehirlerdir. Ülkenin güneyindeki nispeten yüksek kesimlerdeki Mbeya ve Iringa tarım için uygun şehirlerdir.

1.2.2. Siyasi ve İdari Yapı

Dünyanın en fakir ülkelerinden birisi olan Birleşik Tanzanya Cumhuriyeti, ana karadaki Tanganyika ile Zanzibar adasının 1964 yılında birleşmesiyle oluşmuştur. Zanzibar iç işlerinde bağımsızdır ve kendine ait bir hükümet tarafından yönetilmektedir. Kurulduktan sonra tek partili sosyalist sistem ile yönetilmeye başlanmıştır. Bahse konu sistem 90'lı yılların ortalarında terk edilmiştir. 1995 yılında ilk çok partili seçim yapılmıştır.

1.2.3. Nüfus ve İşgücü Yapısı

Tanzanya İstatistik Kurumu'nun açıkladığı verilere göre 2017 yılında ülkenin nüfusu 57,31 milyondur. Toplam nüfusun içinde 43,6 milyon kişi ana karada yaşarken yaklaşık 1,3 milyon kişi Zanzibar adasında yaşamaktadır. Zanzibar adasında nüfus artış hızı yıllık % 3,1 ile ana karadan daha yüksek oranda gerçekleşmiştir. Nüfusun % 30-35'inin şehirlerde yaşadığı tahmin edilmektedir. Her yıl yaklaşık 700.000 kişi işgücü piyasasına dahil olmaktadır. Aynı araştırmaya göre ülkede çoğu şehirlerde olmak üzere 2,3 milyon işsiz bulunmaktadır. İşsizlik en çok 15-34 yaş grubu arasında ve özellikle genç kadınlar arasında yaygındır. Kayıt dışı ekonomi ülkede ciddi bir problemdir.

1.2.4. Doğal Kaynaklar ve Çevre

Tanzanya’da büyük miktarda ve ticari olarak kullanılabilir maden kaynakları mevcuttur. Maden kaynaklarının belli başlıları içinde altın, elmas ve tanzanit yer almaktadır. Toplam ihracatının yaklaşık % 45’ini oluşturan altın ile elmas üretimi hızla sürdürölmektedir. Malavi sınırında uranyum yatakları bulunmaktadır. Bu bölgede hali hazırda bir miktar kömür üretimi yapılmaktadır. Son yıllarda önemli miktarda nikel yatakları bulunmuş ve ayrıca araştırmalarda büyük miktarda platin yatakları olabileceği tespit edilmiştir. Tanzanya’da yapılan araştırmalar neticesinde büyük miktarda doğal gaz bulunmuş ve önemli miktarda petrol bulunduğu yönünde kanaat oluşmuştur.

1.3. GENEL EKONOMİK DURUM

1.3.1. Ekonomik Yapı

Tanzanya ekonomisi, büyük oranda tarım, madencilik (altın) ve turizme dayanmaktadır. Balıkçılıkta halkın önemli geçim kaynaklarından birisidir. Ülkede hizmetler sektörü son yıllarda hızla gelişmiş olup, hâlihazırda GSYİH’nin yarısını oluşturmaktadır. Hizmet sektöründeki büyüme büyük ölçüde turizm, telekomünikasyon ve finans sektöründe yaşanan gelişmelerden kaynaklanmaktadır.

Tanzanya ekonomisi, küresel ekonomik krizin ilk döneminde finansal sisteminin küresel finans sistemiyle entegre olmaması nedeniyle az etkilenmiştir. Bununla birlikte ilerleyen dönemlerde kriz reel ekonomiyi başta emtia fiyatlarında yaşanan sert düşüşler nedeniyle tarım ve madencilik sektörü ile yabancı yatırımlar, turizm ve vergi gelirleri açısından olumsuz etkilemiştir.

Tanzanya, Doğu Afrika Gümrük Birliği üyesidir. Doğu Afrika Topluluğu (EAC); Tanzanya Birleşik Cumhuriyeti, Kenya Cumhuriyeti, Uganda Cumhuriyeti, Ruanda Cumhuriyeti ve Burundi Cumhuriyeti’nin üye olduğu ve genel merkezi Tanzanya’nın Arusha kentinde bulunan bölgesel bir hükümetler arası örgüttür.

1.3.2. Ekonomi Politikaları

Tanzanya’da 1980’lerin ortalarından itibaren politik sistemde, ekonomide ve kamu yönetiminde reformlar uygulanmaktadır. 1986 yılında başlayan ekonomik reform programları sonucunda pazar ekonomisine dönüşüm sağlanmıştır. Ticaret, kurlar ve faizler tamamen liberal hale getirilmiştir. Büyük kapsamlı özelleştirme uygulamaları gerçekleştirilmiş, kamuda çalışan sayısı önemli ölçüde azaltılmıştır ve performans dayalı ücret sistemine geçilmiştir.

Makro ekonomik alanda sağlanan stabilite neticesinde Tanzanya IMF ile borçlanma dışı destek programları uygulamaya başlamıştır. Hükümet fakirliği azaltma ve büyümeye yönelik destekler uygulamaya koymuştur ve büyüme ile fakirliği önleme konusundaki orta vadeli programlarına paralel olarak harcamalarını artırmış bulunmaktadır. Ülkede vergi tabanı genişletilmiş, vergi idaresi iyileştirilmiştir.

Ülkede ekonomide etkinliği azaltan en önemli faktörlerden biri ihale sisteminin yavaş ve hantal olmasıdır. Bu amaçla ülkede yeni bir ihale yasası gündemde olup, yerli tedarikçilerin lehine bazı düzenlemeleri de içermektedir. Ayrıca büyük ihalelerin daha küçük parçalara bölünerek finansal gücü daha az olan firmaların da ihalelere girmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

1.3.3. Ekonomik Performans

Son on yılda Sahra-altı Afrika'da en iyi ekonomik performans gösteren ülkelerin başında gelen Tanzanya'da başta sanayi ve hizmetler sektörlerinin katkılarıyla ekonomi yıllık yaklaşık % 6.3 oranında büyümüştür. Aynı dönemde tarım sektöründe büyüme daha yavaş olmuş ve ortalama % 4.2 olarak gerçekleşmiştir. Politik istikrar ve sağlam hükümet politikaları sayesinde doğrudan yabancı yatırımlar artış göstermiştir. Ayrıca döviz kurlarında kayda değer bir stabilite sağlanmıştır. Son yıllarda Tanzanya'daki enflasyon oranı Frank bölgesi dışındaki bölgenin en düşüğü olarak gerçekleşmiş, reformlar ekonomiyi dış şoklara karşı daha dayanıklı hale getirmiştir.

Asya'dan gelen talebe bağlı olarak emtia fiyatlarının süratle toparlanması, en önemli ihraç ürünlerinden birisi altın olan Tanzanya ekonomisi için yararlı olmuştur.

Önümüzdeki yıllarda Asya'da ABD ve AB'den daha yüksek bir büyüme olmasının Tanzanya'da turizm sektörüne önemli etkileri olması beklenmektedir. Turizm sektörü bu yüzyılın başından bu yana hızlı bir şekilde gelişmiş ve altın madenciliğinden sonra ülkenin en büyük ikinci döviz kaynağı olmuştur. Bununla birlikte turizm sektörü de global krizden etkilenmiş ve kriz gelen turist sayısının azalmasına yol açmıştır.

1.3.4. Ekonomide Geleceğe Yönelik Beklentiler

Genel ekonomik büyümenin inşaat, madencilik ve hizmetler sektörlerinin desteğiyle gerçekleşeceği düşünülmektedir. İnşaat sektöründeki büyümede özellikle karayollarında ve enerji sektörlerinde yardımlarla finanse edilen altyapı harcamaları ile büyük şehirlerdeki ticari ve konut amaçlı inşaat harcamalarının etkili olacağı düşünülmektedir. Yüksek fiyatlar ve üretim artışı sayesinde altın ihracatından sağlanan gelirlerin yükseleceği beklenmektedir. Ulaştırma ve telekomünikasyon sektörlerindeki gelişmeler sayesinde hizmetler sektörünün büyümesi, bankacılık sektörünün kısmen de olsa global piyasalardan izole olmasının finans sektörünü olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Diğer taraftan zayıf enerji ve ulaştırma altyapısı ekonomik büyümeyi frenleyebilecek faktörler olarak görülmektedir.

Bir önceki yıl son 10 yıldaki en yüksek seviyesine ulaşmış olan enflasyon oranı, 2014 yılında düşüş trendine girerek % 12,1 olarak yılı tamamlamıştır. Bununla beraber önümüzdeki 5 yıl içerisinde gerçekleşmesi beklenen kıtlık durumunda enflasyon oranlarında ciddi bir artış söz konusu olabilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

SEKTÖRLER

2.1. SEKTÖRLER

2.1.1. Tarım ve Hayvancılık

Tarım sektörü gayri safi yurtiçi hâsılanın sadece yaklaşık % 27'sini oluşturmakla birlikte, ülke ağırlıklı olarak tarıma bağlıdır. Tarım sektörü önemli ölçüde ailelerin kendi ihtiyaçları için veya ticari amaçlı üretim yaptıkları küçük işletmelerden oluşmaktadır. Çalışan nüfusun % 77'si tarımda istihdam edilmektedir. Tarımsal ürünler büyük oranda ham olarak veya yarı işlenmiş olarak ihraç edilmekte ve tarım ihracatı toplam ihracatın % 22'sini oluşturmaktadır.

Tarım sektörü büyük oranda emek yoğun bir yapıya sahiptir ve üretim büyük ölçüde hava koşullarına bağlıdır. Ülkede büyük miktarda işlenmeyen araziler mevcut olup, tarımsal işletmelerin çoğunluğunu ortalama 0,9 ile 3 hektar arazi işleyen küçük aile işletmeleri oluşturmaktadır. Ülkede hububat arazilerinin yaklaşık % 70'i elle, % 20'si hayvan gücüyle ve geri kalan % 10'u traktörle işlenmektedir ve üretim büyük oranda yağmura bağlıdır.

Mahsul verimi, gübre, tohum gibi yetersiz ve kalitesiz tarımsal girdi eksikliği ve sık sık ortaya çıkan zararlı böcekler nedeniyle düşüktür. Ulaşım alt yapısının zayıf olması nedeniyle gıda üretimi olan bölgelerden gıda ihtiyacı olan bölgelere dağıtım yapılamamaktadır. Bu da fiyat baskısını artırmaktadır.

Ülkede üretilen başlıca ürünler, kahve, çay, kaju, sisal, pamuk, tütün ve şekerdir. Ayrıca, önemli miktarda subtropikal meyve ve sebze, et, süt ürünleri, yer fıstığı, vanilya, karabiber ve diğer baharatlar üretilmektedir. Öte yandan, ülkede kesme çiçek üretimine uygun bir iklime ve toprağa sahip olan Arusha ve Kilimanjaro bölgelerinde kesme çiçek üretimi gerçekleştirilmektedir. Kesme çiçeklerin % 75-80'i Hollanda'ya, geri kalan miktar ise Norveç, Almanya ve İngiltere'ye ihraç edilmektedir.

Tarımsal ürünlerin büyük çoğunluğu ham olarak ihraç edilmektedir. Bu nedenle, tarımsal ürünlerin işlenmesine yönelik önemli yatırım fırsatları bulunmaktadır. Az gelişmiş ülkeler statüsünde bulunan Tanzanya menşeli tüm ürünlere Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemesi kapsamında Avrupa Birliği pazarına sıfır vergi ile ve hiçbir miktar kısıtlaması olmaksızın giriş imkanı sağlanmıştır.

Tanzanya, yıllık 50 bin ton kahve üretimi ile Afrika'nın en büyük 4. kahve üreticisidir. Tanzanya Kahve Kurulu (Tanzania Coffee Board-TCB) 6 bölgeyi daha kahve üretim alanı olarak belirlenmesini planlamaktadır. Ülkede, 2020 yılında 10 milyon ton kahve üretimi hedeflenmektedir.

Hayvancılık sektörü GSYİH'nin yaklaşık % 4'ünü oluşturmaktadır. Hayvansal üretimin yaklaşık % 99'u geleneksel küçük işletmelerde gerçekleştirilmektedir. Ülkede hayvansal üretimde sığır üretimi ilk sırayı almaktadır. Üretimin büyük bölümü iç piyasada tüketilmektedir.

İhraç edilen belli başlı hayvansal ürünler içinde canlı hayvan ve hayvan derileri yer almaktadır. Bununla birlikte hayvancılık ticari faaliyetten daha çok ailelerin ihtiyacını karşılamaya yöneliktir.

Tanzanya sığır üretimi bakımından Etiyopya (31 milyon) ve Sudan'ın (30 milyon) ardından Afrika'da 3. sırada yer almaktadır. Ülkede, 18,5 milyon sığır, 13,1 milyon keçi, 3,6 milyon koyun ve 30 milyon yerli kümes hayvanı bulunmaktadır. 88,6 milyon hektarlık toprakların 60 milyon hektarlık bölümü hayvancılığa uygun çiftliklerden oluşmaktadır.

2.1.2. Sanayi

Ülkede sanayi, yüksek petrol fiyatları ve zayıf enerji ve ulaştırma altyapısından kaynaklanan problemlere rağmen, son 10 yılda ortalama % 10 oranında büyüme göstermiştir.

Yüksek enerji fiyatları ve elektrik kesintileri genel olarak tüm sanayi sektörünü olumsuz yönde etkilemekte ve genel ekonominin büyümesindeki en büyük engellerin başında gelmektedir. Ülkede sanayi sektörünün büyük bölümü Darüselam'da yoğunlaşmıştır. Tanzanya'da imalat sanayi daha ziyade yerel tarımsal ürünlerin işlenmesine dayanmaktadır. Sanayi sektörü, gıda tekstil, hazır giyim, deri, ayakkabı, mobilya, ahşap ürünleri gibi basit tüketim ürünlerinin üretiminde yoğunlaşmıştır.

Ticaret ve yatırım politikalarının liberalleştirilmesi neticesinde yerli üretim ithal edilen ürünlerin rekabetinden olumsuz yönde etkilenmektedir. Bu sebeple, yerli ürünlerin iç ve dış pazarlarda rekabet gücünü artırmaya yönelik bir dizi önlemler alınmaktadır.

2.1.3. Madencilik

Tanzanya'da büyük miktarda ve ticari olarak kullanılabilir maden kaynakları mevcuttur. 1999 yılında Madencilik kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu tarihten itibaren, ülkede aktif olarak maden ve mineral arama faaliyetleri sürmekte olup 50 küresel ve 250 yerli firma maden arama hakkını elde etmiştir. Maden arama lisanslarının büyük çoğunluğu altın konusundadır. Diğer lisanslar ana metaller, demir cevheri, nikel, endüstriyel mineraller ve kıymetli madenler konusundadır. Ülke ayrıca sadece bu ülkede çıkarılan tanzanit adlı değerli taşlarıyla da ünlüdür. Madenler, İngiliz, Kanadalı ve Alman şirketler tarafından işletilmektedir. Tanzanya'nın maden rezervlerinin yaklaşık yarısının altın rezervlerinden oluştuğu ifade edilmektedir.

Tanzanya Sahra-altı ülkeler içinde Mali, Gana ve Güney Afrika'dan sonra en büyük altın üreticisidir. Altın ihracatı toplam maden ihracatının % 85'inden fazlasını oluşturmaktadır.

Madencilik sektörü ülkede istihdam yaratan başlıca sektörlerden birisidir. En önemli madenler, altın, elmas, kömür, demir ve doğal gazdır. Ülkede Buzwagi altın madeninin faaliyete başlamasıyla ülkenin altın ihracatı % 31 artmıştır. Söz konusu altın madeni Kanada merkezli dünyanın en büyük altın madeni şirketi olan Barrick Gold Corporation'nın iştiraklerinden olan African Barrick Gold tarafından işletilmektedir.

Ülkede, maden arama ve çıkarma faaliyetleri yoğun bir şekilde devam etmektedir. Bu nedenle, iş, inşaat ve maden makineleri ile bunların yedek parçalarına yönelik önemli bir pazar bulunmaktadır. Söz konusu ürünlerin tamamına yakını ithalatla karşılanmaktadır. Ayrıca, bu ürünlerin tamamına yakınına uygulanan gümrük vergisi “0”dır.

Tanzanya’da, ticari olarak üretilebilen Songo Songo 42,5 milyar m³ ve Mnazi Koyunda ise 56,6 milyar m³ doğalgaz rezervleri bulunmaktadır. Diğer taraftan ülkenin kıyı şeridinde ve civar adalarda doğal gaz bulunmuştur. Söz konusu doğal gazdan, Tanzanya’nın yılda 2 milyar dolar gelir elde etmesi beklenmektedir.

2.1.4. İnşaat

İnşaat sektörü, son yıllarda en fazla büyüme gösteren sektörlerin başında yer almaktadır. İnşaat sektöründeki büyüme, altyapı ve yeni konut projelerinden kaynaklanmaktadır. Hükümet, kamu-özel sektör ortaklığıyla şehirlerdeki işyeri ve konut projeleri, büyük şehirlerdeki konut açığını gidermek için uydu şehirler, kamu çalışanları için lojmanlar, İhracat İşleme Bölgeleri (Export Processing Zones) ve Sanayi Parklarına ilişkin projeler geliştirmektedir. Bu çerçevede, inşaat malzemelerine olan talep artmaktadır.

Tanzanya’da altyapı açısından hemen her alanda yatırım imkanları bulunmaktadır. Türk inşaat sektörü açısından özellikle konut, alışveriş merkezleri, kongre ve konferans merkezleri ile yol ve köprü inşasına yönelik iş imkanları mevcuttur.

İnşaat sektöründeki büyümede özellikle karayollarında ve enerji sektörlerinde yardımlarla finanse edilen altyapı harcamaları ile büyük şehirlerdeki ticari ve konut amaçlı inşaat harcamalarının etkili olacağı düşünülmektedir.

Zayıf ulaştırma ve enerji altyapısı daha yüksek bir ekonomik büyümeyi, ülkede faaliyet gösteren firmaları ve yeni yatırımları engellemektedir. Bu durumun farkında olan hükümet son yıllarda hibelerin de yardımıyla alt yapı harcamalarını büyük oranda artırmıştır.

Tanzanya’nın Darüsselam, Tanga ve Mtwara limanları, denize kıyısı olmayan komşu ülkeler Uganda, Brundi, Ruanda, Zambiya, Malavi ve Kongo Demokratik Cumhuriyeti’nin ticareti açısından büyük önem arz etmektedir. Brundi’ye giden yüklerin % 97’si, Ruanda’ya giden yüklerin % 57’si ve Ruanda’nın ihracatının % 67’si Dar ül selam limanı üzerinden gerçekleştirilmektedir.

2.1.5. Turizm

Turizm sektörü bu yüzyılın başından bu yana hızlı bir şekilde gelişmiş ve altın madenciliğinden sonra ülkenin en büyük ikinci döviz kaynağı olmuştur. Bununla birlikte turizm sektörü de global krizden etkilenmiş ve kriz gelen turist sayısının azalmasına yol açmıştır.

Tanzanya çok merkezli bir turizm ülkesi olarak büyük bir potansiyele sahiptir. Gittikçe artan sayıda uluslararası seyahat Őirketleri ülkenin milli parklarında, av sahalarında ve ormanlarında safariler ve Kilimanjaro dağına ve Zanzibar'ın "Baharat Adası"na gezilerden oluşan turları müŐterilerine sunmaktadırlar. Turizm sektöründe doğrudan ve dolaylı olarak istihdam edilenlerin oranı toplam istihdamın % 7,1'ini oluŐurmaktadır.

Ülkede 12 milli park ve 15 av sahası bulunmaktadır. Bu sahalardan Kenya sınırındaki hariç diğerleri iŐletilmemektedir. Ülkede bu konularda geliŐme için büyük bir potansiyel mevcuttur. Ngogoro koruma alanı, Serengeti milli parkı ve Seleous av alanı UNESCO dünya mirası listesinde yer almıŐtır.

2.1.6. Enerji

Milli elektrik Őebekesi, yağmur yađıŐına bağımlı olan hidroelektrik enerjisine dayalı olduğundan Tanzanya'nın elektrik üretimi deđiŐkendir. Hidroelektrik retimi ülkedeki toplam enerji üretiminin 2/3'n oluŐurmaktadır. Ülkede son yıllarda hüküm süren kuraklık sonucu su seviyesinin çok düŐmesi nedeniyle Tanzanya ciddi bir elektrik açığı ile karşı karŐıyadır. Bu nedenle, madencilik Őirketlerinden enerji ihtiyaını giderecek farklı seçeneklere, özellikle doğal gazla çalışan jeneratörlere, yönelik önemli bir talep bulunmaktadır. Bu çerçevede, rzgr ve güneŐ enerjisi elektrik talebini karŐılamak için önemli yatırım alanları oluğu düşünülmektedir.

Ülkedeki elektrik talebi yıllık ortalama % 10-15 artmaktadır. Yaşanan kuraklık ve su seviyesinin düŐmesiyle toplam ihtiyaçtaki yerli üretimin payının ciddi oranda azaldığı tahmin edilmektedir ve nüfusun sadece % 13' elektrik kullanabilmektedir. Varlıklı hane halklarının 3/4  elektrik hizmetini kullanabilmekte, toplamın % 80'ini oluşturan yoksul hane halklarının ise nerdeyse tamamı elektrik hizmetinden yararlanmamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DIŞ TİCARET

3.1. DIŞ TİCARET

3.1.1. Tanzanya Dış Ticaret Göstergeleri (Milyon Dolar)

	2015	2016	2017	2018
İhracat	5.854.231	4.741.925	4.178.109	3.795.725
İthalat	14.705.969	7.876.087	7.765.411	8.510.629
Denge	-8.851.738	-3.134.162	-3.587.302	-4.714.904
Hacim	20.560.200	12.618.012	11.943.520	12.306.354

Kaynak: Trademap

3.1.2. İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

Tanzanya'da son yıllarda alınan tedbirlerle ihracat teşvik edilmeye çalışılmaktadır. Ülkenin ihracatı büyük ölçüde maden ve geleneksel tarım ürünleri ihracatına dayanmaktadır. Bu ürünlerden özellikle tarım ürünlerinin ihracatında, dünya fiyatlarına bağımlılık nedeniyle, dalgalanma riski mevcuttur.

ÜRÜN	2017	2018
Doğal veya kültür incileri, değerli veya yarı değerli taşlar, değerli metaller, kaplı metaller	1.627.272	1.599.004
Tütün	216.985	290.432
Kahve, çay, mat ve baharatlar	204.531	195.782
Balıklar ve kabuklular, yumuşakçalar ve diğer suda yaşayan omurgasızlar	192.766	156.740
Yenilebilir meyve ve kuruyemiş; turunçgil meyveleri veya kavun kabuğu	554.779	139.197
Yenilebilir sebzeler ve bazı kök ve yumrular	171.274	118.648
Yağlı tohumlar ve meyvalar; çeşitli tahıllar, tohumlar ve meyveler	89.471	104.116
Pamuk	53.744	85.486
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler	47.455	72.948
Uçucu yağlar ve rezinoitler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	25.478	64.967
Tuz; sülfür; yeryüzü ve taş; sıva malzemeleri, kireç ve çimento	44.327	60.639
Hububat	27.199	55.915
Gıda endüstrisindeki kalıntı ve atıklar; hazırlanan hayvan yemi	39.876	55.801
Makine, mekanik aletler, nükleer reaktörler, kazanlar; bunların parçaları	18.484	55.078
Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	42.026	49.465
Diğer hazır tekstil ürünleri; setleri; yıpranmış giysiler ve yıpranmış tekstil ürünleri; eski püskü giysiler	96.929	49.449
Demir ve çelik	22.669	40.439
Ahşap ve ahşap eşya; odun kömürü	27.531	38.866

Gübreler	29.954	38.609
Plastikler ve bunlardan yapılmış ürünler	30.912	36.494
Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler; ampuller, kökler ve benzerleri; kesme çiçek ve süs bitkileri	27.086	32.719
Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları	6.887	32.268
Sabun, organik yüzey aktif maddeler, yıkama müstahzarları, yağlama müstahzarları, suni . . .	54.456	29.266
Diğer bitkisel tekstil elyafları; kağıt ipliği ve kağıt ipliğinden dokunmuş kumaşlar	24.787	27.490

Kaynak:TradeMap

3.1.3. İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

Tanzanya'nın ithalat yapısına bakıldığında, ülkenin daha çok tüketim ürünleri ve sermaye malları ithal ettiği görülmektedir. Birçok sektörde, ülkede üretim düzeyi düşük olup iç piyasanın ihtiyacını karşılamaktan uzaktır. Türk ürünleri, Tanzanya pazarında olumlu bir imaja sahiptir. Tanzanya'nın dış ticaret yapısı ile ülkemizin dış ticaret yapısı birbirini tamamlamaktadır.

ÜRÜN	2017	2018
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler	1.529.298	1.772.509
Makine, mekanik aletler, nükleer reaktörler, kazanlar; bunların parçaları	959.051	1.000.431
Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki araçlar ve bunların parça ve aksesuarları	598.498	825.900
Elektrikli makine ve ekipman ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcılar, televizyon	565.061	507.074
Plastikler ve bunlardan yapılmış ürünler	397.926	488.592
Demir ve çelik	271.489	425.528
Demir veya çelikten eşya	185.057	302.988
Eczacılıkla ilgili ürünler	425.233	280.343
Çeşitli kimyasal ürünler	196.285	247.519
Hayvansal veya bitkisel katı ve sıvı yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazır yemeklik yağlar	278.497	236.985
Gübreler	145.570	193.895
Kauçuk ve bunlardan mamul eşya	151.118	167.905
Optik, fotografik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	151.190	152.505
Şekerler ve şekerlemeler	125.452	134.304
Kağıt ve karton; kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	106.063	125.032
Diğer hazır tekstil ürünleri; yıpranmış giysiler ve yıpranmış tekstil ürünleri	88.661	122.798
İnorganik kimyasallar; nadir toprak metallere değerli metallere organik veya inorganik bileşikler	101.392	114.483
Uçucu yağlar ve rezinoitler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	90.559	92.918

Organik kimyasallar	78.465	88.114
Mobilya; yatak takımı, şilteler, yatak destekleri, yastıklar ve benzeri doldurulmuş eşyalar	75.756	80.091
Uçak, uzay aracı ve bunların parçaları	57.584	67.379
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	43.118	61.278
Sabun, organik yüzey aktif maddeler, yıkama müstahzarları, yağlama müstahzarları	53.525	53.166
Bronzlaşma veya boyama özleri; tanenler ve türevleri; boyalar, pigmentler ve diğer renklendiriciler	48.844	52.395

Kaynak:TradeMap

3.1.4. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İhracatı (Bin Dolar)

2018 yılı itibarı ile Tanzanya'nın en fazla ihracat yaptığı ülkeler, Güney Afrika, Hindistan, İsviçre, Belçika ve Kenya'dır. Türkiye, Tanzanya'nın ihracat yaptığı ülkeler arasında 54. sıradadır.

Tanzanya'nın Başlıca İhraç Pazarları (1.000 \$)

ÜLKE	2016	2017	2018
Güney Afrika	631.421	699.791	743.020
Hindistan	702.992	982.927	727.622
İsviçre	767.937	262.393	257.166
Belçika	283.116	193.527	240.367
Kenya	313.886	291.541	221.933
Kongo, Demokratik Cumhuriyeti	291.712	153.627	144.822
Çin	354.226	142.214	143.504
Uganda	58.235	27.516	117.200
Ruanda	6.519	60.490	102.654
Birleşik Arap Emirlikleri	63.480	87.879	89.017
Hollanda	63.889	71.961	80.190
Vietnam	149.245	314.808	69.112
Japonya	138.528	74.691	66.090
A.B.D.	56.877	62.139	64.438
Zambiya	32.538	46.014	63.153
Burundi	52.132	50.787	58.380
Malawi	30.788	69.142	50.573
Almanya	115.274	48.841	40.618
Hong Kong, Çin	30.016	43.348	39.186
Kore Cumhuriyeti	38.913	23.879	30.862
Pakistan	14.858	29.124	30.108
İtalya	42.146	36.463	27.960
Endonezya	17.194	14.520	22.902
Birleşik Krallık	22.827	18.177	22.334
.....			
Türkiye	2.799	3.613	3.294

Kaynak:TradeMap

3.1.5. Başlıca Ülkeler İtibarı ile İthalatı (Bin Dolar)

Tanzanya'nın en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülkeler; Çin, Hindistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan ve Güney Afrika'dır. Türkiye ülke ithalatında 10.sırada yer almaktadır.

ÜRÜN	2016	2017	2018
Çin	1.638.488	1.504.301	1.761.353
Hindistan	1.428.795	1.167.465	1.217.777
Birleşik Arap Emirlikleri	592.312	596.046	870.897
Suudi Arabistan	220.352	469.105	567.423
Güney Afrika	472.210	415.152	437.230
Japonya	371.008	412.381	397.906
Kenya	267.744	201.322	247.451
A.B.D.	252.023	202.893	237.999
Almanya	191.675	231.745	220.104
Türkiye	65.381	77.852	170.502
Birleşik Krallık	155.044	160.353	169.824
Malezya	260.466	185.886	149.431
Endonezya	64.643	144.011	132.492
İsviçre	129.785	205.372	124.029
Tayland	78.586	91.797	118.056
Kore Cumhuriyeti	165.314	140.693	107.468
Fransa	67.933	67.654	102.921
İtalya	87.662	90.020	96.122
Hollanda	105.462	85.013	85.190
Norveç	7.022	11.773	82.885
Belçika	64.947	64.806	64.197
Avustralya	64.515	65.134	62.878
Rusya Federasyonu	107.386	128.368	61.547
Hong Kong, Çin	51.589	51.882	60.084

Kaynak: TradeMap

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE İLE TİCARET

4.1. TÜRKİYE İLE TİCARET

4.1.1. Türkiye – Tanzanya Dış Ticaret Göstergeleri (Bin Dolar)

	İhracat	İthalat	Hacim	Denge
2016	95.555.958	23.094.194	118.650.152	72.461.764
2017	115.827.621	48.737.087	164.564.708	67.090.534
2018	225.362.917	41.052.396	266.415.313	184.310.521

Kaynak:TÜİK

4.1.2. Türkiye'nin Tanzanya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

Tanzanya, Bakanlığımız tarafından 2014-2015 döneminde Öncelikli Ülkelerinden birisi olarak belirlenmiştir.

Tanzanya'ya ihracatımız on yıl öncesine kadar 8 milyon doların altında seyretmiştir. Son beş yılda ihracatımız önceki yıllara göre ciddi bir artış göstermiştir. İhracatımızda yıllara göre düzenlilik arz etmemekle beraber ilk iki sırayı kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ile demir veya çelikten eşya almaktadır.

ÜRÜN ADI	İHRACAT
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	34.329.915
Demir veya çelikten eşya	25.462.320
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	19.581.212
Demir ve çelik	19.168.990
Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	15.648.054
Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb. prefabrik yapılar	10.860.706
İnorganik kimyasallar, kıymetli metal, radyoaktif element, metal ve izotopların organik-anorganik bileşikleri	9.492.251
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları,aksam-parça-aksesuarı	9.404.751
Yenilen çeşitli gıda müstahzarları (kahve hülusalari, çay hülusalari, mayalar, soslar, diyet mamaları, vb.)	9.037.531
Plastikler ve mamulleri	7.887.310
Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, inülin, buğday gluteni	7.398.580
Çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fırça vb.)	6.369.073
Gübreler	5.928.995
Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, muhtarlar,bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	5.050.522
Kauçuk ve kauçuktan eşya	4.332.232

Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	3.747.075
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	3.743.532
Halılar ve diğer dokumaya elverişli maddelerden yer kaplamaları	3.182.784
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	2.602.574
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, yemeklik katı yağlar, hayvansal ve bitkisel mumlar	2.333.616
Sentetik ve suni devamsız lifler	2.198.403
Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar	1.784.533
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	1.487.086
Debagatte ve boyacılıkta kullanılan hülasalar, tanenler, boyalar, pigmentler,vb, vernikler, vb, macunlar, mürekkepler	1.253.696
Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	1.086.173

Kaynak:TÜİK

4.1.3. Türkiye'nin Tanzanya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (Bin Dolar)

ÜRÜN ADI	İHRACAT
Tütün ve tütün yerine geçen işlenmiş maddeler	20.937.366
Gemiler ve suda yüzen taşıt ve araçlar	17.050.095
Yağlı tohum ve meyvalar, muhtelif tane, tohum ve meyvalar, sanayiide ve tıpta kullanılan bitkiler, saman ve kaba yem	1.723.709
Balıklar, kabuklu hayvanlar, yumuşakçalar ve suda yaşayan diğer omurgasız hayvanlar	554.738
Kahve, çay, paraguay çayı ve baharat	278.764
Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya	110.496
Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler	107.897
Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	97.103
Ham postlar, deriler (kürkler hariç) ve köseleler	90.645
Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler, yumrular, kökler ve benzerleri, kesme çiçekler ve süs yaprakları	35.586
Yenilen sebzeler ve bazı kök ve yumrular	34.794
Kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar	16.600
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	13.494
Tuz, kükürt, topraklar ve taşlar, alçılar, kireçler ve çimento	349
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları,aksam-parça-aksesuarı	346
Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	275
Plastikler ve mamulleri	139

Kaynak:TÜİK

BEŞİNCİ BÖLÜM

KONYA İLE TİCARET

5.1. KONYA İLE TİCARETİ

5.1.1.Konya – Tanzanya 2018 Yılı İhracat Kalemleri

FASIL_ADI	DOLAR
Motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı	9.790.897
Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları	2.905.552
Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	709.939
Kakao ve kakao müstahzarları	365.331
Plastikler ve mamulleri	164.962
Mobilyalar, yatak takımları, aydınlatma cihazları, reklam lambaları, ışıklı tabelalar vb., prefabrik yapılar	118.575
Demir veya çelikten eşya	96.487
Seramik mamulleri	35.781
Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı	35.331
Oyuncaklar, oyun ve spor malzemeleri, bunların aksam, parça ve aksesuarı	28.852
Eczacılık ürünleri	25.207
Çeşitli mamul eşya (hijyenik havlu, bebek bezi, kalem, çakmak, fermuar, fırça vb.)	20.930
Kauçuk ve kauçuktan eşya	17.169
Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya	11.807
Sabunlar, yüzey-aktif organik maddeler, yıkama-yağlama müstahzarları, mumlar, bakım müstahzarları, dişçilik müstahzarları	11.476
Örülmemiş giyim eşyası ve aksesuarı	11.418
Örme giyim eşyası ve aksesuarı	10.162
Alüminyum ve alüminyumdan eşya	9.942
Adi metallere çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)	8.643
Demir ve çelik	5.902
Şeker ve şeker mamulleri	5.140
Kağıt ve karton, kağıt hamurundan, kağıttan veya kartondan eşya	3.817
Cam ve cam eşya	3.105
Dokunabilir maddelerden hazır eşya, takımlar, kullanılmış giyim ve dokunmuş diğer eşya, paçavralar	2.472
Vatka, keçe ve dokunmamış mensucat, özel iplikler, sicim, kordon, ip, halat ve bunlardan mamul eşya	2.400
Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı	1.412
Adi metallere aletler, bıçakçı eşyası ve sofr takımları, adi metallere bunların aksam ve parçaları	1.339

Başlıklar ve aksamı (şapka, kasket, koruyucu başlıklar vb.)	1.126
Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü	1.080
Saatler ve bunların aksam ve parçaları	629
Gübreler	551
Pamuk, pamuk ipliği ve pamuklu mensucat	172

5.1.2.Konya – Tanzanya 2018 Yılı İthalat Kalemleri

İthalat yoktur.

5.1.2.Türkiye- Tanzanya-Konya Yıllara Göre İthalat / İhracat Rakamları

Türkiye- Tanzanya Rakamları

	2016	2017	2018
İhracat	95.555.958	115.827.621	225.362.917
İthalat	23.094.194	48.737.087	41.052.396

Konya-Tanzanya Rakamları

	2016	2017	2018
İhracat	6.189.416	10.867.170	14.479.250
İthalat	742	-	-

